

פרשת ארי שביט: לפני שאתם הופכים אדם לעבריין מין

מיה צחור

12 ביולי 2018

עקוב 

לאחרונה הוצאו אל מחוץ למחנה אנשים רבים שהועלו נגדם טענות שונות, אשר סווגו כולן תחת הכותרת "הטרדה מינית", בלי קשר לאופי או לחומרת המעשים המיוחסים להם. גזר הדין הציבורי הזה אינו בוחן את השאלות הבאות: האם ההתנהגות המיוחסת אכן מהווה הפרה של החוק, מה חומרתה במדרג החומרה של ההתנהגויות על פי החוק (האם מדובר במעשה מגונה, באלימות פיזית, בניצול מרות או בהתבטאות לא נאותה), והאם ההאשמות בכלל מבוססות.

דיון בשאלות הללו נחשב לטרחני, אפילו לא פוליטיקלי־קורקט. בעבודתי נוכחתי, שמרגע שמוגשת נגד אדם תלונה על הטרדה מינית במקום העבודה, או אפילו רק מועלית נגדו טענה כזאת, נעלמים ההגינות, המידתיות, השכל הישר וכמובן חזקת החפות. חיי העבודה והפרנסה שלו גמורים. מקומות עבודה ממהרים למצות את הדין לחומרה, לא משנה מה טיב המעשים, לפני שהעין הציבורית תוקיע גם אותם על כך שלא עשו די.

באווירה הזאת, של שחור ולבן, התפרסם הדיאלוג המסקרן בין ד"ר אורית קמיר, הנחשבת לאורים ותומים של החוק למניעת הטרדה מינית, לבין העיתונאי ארי שביט, שהוצא אל מחוץ למחנה בגלל טענות על הטרדה מינית ("הארץ", 6.7). ד"ר קמיר היא האחרונה שהיינו מצפים לראות משוחחת בבית קפה ירושלמי, בגובה העיניים, עם העיתונאי שכביכול סרח, ונדם. בכתבה לא הוזכרו פרטי ההטרדה המינית המיוחסת לשביט.

היתה זו תמימות לחשוב שהיא תצליח להעביר מסר, שכן רוב התגובות עסקו בשאלה עד כמה כן שביט בהתנצלותו. האם הוא רק מתחנף ומנסה לסלול באמצעות קמיר את דרכו חזרה לזירה הציבורית, או שהוא מדבר מדם לבו. ואילו לעבר קמיר נורו חצי ביקורת, כאילו חצתה בעוונותיה את הקווים כשנתנה במה

לדין שיש בו מורכבות, יחסיות ואולי גם, רחמנא ליצלן, חמלה. בהתלהמות הזאת איש לא עסק בשאלה האם המתלוננת על שביט נעתרה לבקשתו לסליחה.

ההאשמה שהעלתה אשה נוספת נגד שביט, יום לאחר פרסום הראיון, הנחיתה מכת מוות על הניסיון של קמיר להאיר את מרכיבי גזר הדין הציבורי ולהציג את הבהרותיה לגבי החוק. לדעת קמיר, המקרה של שביט לא נכלל בהגדרת החוק הישראלי להטרדה מינית, והדין בישראל היה צריך להביא את זה בחשבון, ולא לכרוך אותו אוטומטית עם מי שעברו על החוק. בראיון חזרה קמיר על משנתה, שאותה היא נושאת בכל הזדמנות, שהחוק לא נועד לעודד פורטניות ולשלול קשרים מיניים בוגרים בהסכמה.

בשוך הסערה חשוב לי להראות כי השיחה הזאת תרמה לקידום הנושא יותר משעשו הרבה פסקי דין. בזכות מכות ההגשה של קמיר, זכינו לקבל הצצה נדירה לעולמו של מי שנטען נגדו כי ניצל את מרותו, בהקשר הרחב של הדברים ולא רק ביחס לנסיבות המקרה הספציפי.

בכל חיי המקצועיים לא נתקלתי באדם שמייחסים לו כוח ומרות אשר פותח צוהר לעולמו. דברי שביט היכו בי, כי אלו הדברים שאני מחכה שנים לשמוע ממי שהועלתה נגדו טענה לניצול יחסי מרות: "עד לפרסום הפרשה לא התייחסתי אל עצמי כבעל עוצמה. היה לי אגו, ברור. ועוד איך. אבל בגלל שלא הייתי שר, מנכ"ל, אלוף, מפיק או אפילו עורך עיתון, לא הבנתי שיש לי כוח... בטעות חשבתי שאני מהאופוזיציה של החיים ולא מהקואליציה שלהם. לכן לא העליתי בדעתי שכאשר אני מגלה את מה שחשבתי שהם רגשות של קרבה, אני עלול לאיים על הנמצאים סביבי. באותו ערב ארוך בבר של מלון בלוס אנג'לס, למשל, חשבתי בשוגג שאני פועל במגרש שבו כולן וכולם שוות ושווים. זה היה הכישלון שלי".

צריך מודעות עצמית ואומץ יוצאי דופן כדי לצאת לרגע מחוויית ה"אני", ולהסתכל על עצמך דרך עיני האשה שמולך.

נדיר שגבר מגיע להכרה שמה שעמד לנגד עיני האשה הוא מעמדו, ולא קסמו. אני יכולה להניח שזה מצב נוח ונעים, בפרט למי שנלווה לעמדת המרות שלהם: חוסר ביטחון בסיסי, שבדרך כלל מוביל לניצול יחסי מרות. וגם על זה דיבר שביט: "פרחתי מאוחר. הגעתי אל הזירה הציבורית בגיל מתקדם יחסית. בגלל האיחור הזה חייתי בסוג מסוים של אמוק... לאמוק היו יתרונות רבים: יצירתיות, פריון,

אינטנסיביות, הספק גבוה. אבל היה לו גם מחיר. ניסיתי לעשות יותר מדי דברים בזמנית. ניסיתי לכבוש יותר מדי פסגות. מתחתי את עצמי יתר על המידה. כך איבדתי חלק ניכר מניקיון הדעת ומהקשב האנושי אשר היו בי בתחילת הדרך".

מדורת השבט קראה את הראיון בציניות וקראה תיגר, בדומה לביקורת הנשמעת לעתים על הסכמי פשרה של מתלוננות עם מי שנגדם התלוננו על הטרדה מינית. בכל זאת החלטתי לכתוב מאמר זה כדי להבהיר, שבכל מקרה שבו נטען להטרדה מינית, התייחסות מורכבת, רגישה ולא נטולת חמלה, שיש בה כבוד לשני הצדדים, אינה דבר שלילי. יש עוד אופציות חוץ מלהדיר אדם מעולם העבודה ולהדביק לו כתם של עבריין מין. פתרונות מבורכים לשני הצדדים אפשר למצוא בדרך כלל בדיאלוג ובהבנה.

הכותבת היא עורכת דין ומגשרת, עוסקת בדיני עבודה

לחצו על הפעמון לעדכונים בנושא:

הטרדה מינית 